

Л. В. Сергієнко, кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри економічної безпеки,
публічного управління та адміністрування
Державного університету «Житомирська політехніка»

І. В. Новосьолов, магістр за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
Державного університету «Житомирська політехніка»

М. В. Остапчук, здобувач наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
Державного університету «Житомирська політехніка»

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ УРБАНІЗАЦІЙНИМИ ТА ЗУМОВЛЕНИМИ УРБАНІЗАЦІЄЮ ПРОЦЕСАМИ: МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ РІВНІ

Світові урбанізаційні процеси є стрімкими та неконтрольованими. Процеси урбанізації спричиняють низку ризиків та наслідків, якщо система публічного управління не відповідає тенденціям їхнього розвитку. Тенденції розвитку процесів урбанізації в Україні актуалізують дану глобальну проблематику у вітчизняному середовищі. Негативна характеристика наслідків урбанізації в Україні зосереджується навколо можливостей жителів, зазвичай обмежених урбанізованою територією, своєчасно та в належному обсязі задовольняти потреби, адже в таких містах частіше спостерігаються проблеми доступності житла, транспорту, забезпечення жителів водопровідною водою, видалення відходів, розвитку належної інфраструктури, зокрема й забезпечення дотримання прав і свобод людини. Однією із ключових тенденцій урбанізаційних процесів в Україні є укрупнення міст, що спричиняє розростання міських агломерацій. Тому нині формування ефективної системи публічного управління, яка буде оперативно реагувати на ризики та загрози урбанізації.

У статті проаналізовано діяльність міжнародних інституцій щодо управління урбанізаційними процесами. Визначено й охарактеризовано систему інституційного забезпечення управління урбанізаційним і зумовленими урбанізацією процесами в Україні в частині законодавчої, виконавчої гілок влади, з позиції місцевих представницьких органів, регіональних та місцевих виконавчих органів влади, у частині інших суб'єктів державного сектора. Проаналізовано нормативно-правові акти, що прямо або опосередковано регулюють урбанізаційні чи зумовлені урбанізацією процеси, визначено їхні сфери регулювання. Публічне управління урбанізаційними чи зумовленими урбанізацією процесами повинно враховувати всі можливості, що виникають у даних реаліях, виходячи з того, що міста й агломеровані території є двигунами економічного зростання, концентрації та залучення кваліфікованих людських ресурсів, інвестицій, розвитку інновацій, зростання національної економіки.

Ключові слова: урбанізація, публічне управління, урбанізаційні процеси, інституційне забезпечення, суб'єкти публічного управління.

L. V. Sergienko, I. V. Novosiolov, M. V. Ostapchuk. Institutional provision of management of urbanization and urbanized processes: international and national level

Global urbanization processes are rapid and uncontrolled. Urbanization processes cause a number of risks and consequences if the system of public administration does not correspond to the trends of their development. Trends in the development of urbanization processes in Ukraine actualize this global issue in the domestic environment. The negative characteristics of the effects of urbanization in Ukraine focus on the ability of residents, usually limited by the urban area to meet needs in a timely and appropriate manner, because in such cities there are more problems with housing, transport, water supply, waste disposal, development of proper infrastructure, including ensuring respect for human rights and freedoms. One of the key trends in urbanization processes in Ukraine is the consolidation of cities, which causes the growth of urban agglomerations. Therefore, it is important today to form an effective system of public administration that will respond quickly to the risks and threats of urbanization. The article analyzes the activities of international institutions for the management of urban processes. The system of institutional support for the management of urbanization and urbanization processes in Ukraine in terms of legislative, executive branches, from the standpoint of local representative bodies, regional and local executive bodies and in other public sector entities is defined and characterized. The normative legal acts that directly or indirectly regulate urbanization or urbanization processes are analyzed and their spheres of regulation are determined. Public management of urbanization or urbanization processes should take into account all the opportunities that arise in these realities, based on the fact that cities and agglomerations are the engines of economic growth, concentration and attraction of skilled human resources, investment, innovation and national economy growth.

Key words: urbanization, public administration, urbanization processes, institutional support, subjects of public administration.

Постановка проблеми. Урбанізаційні процеси мають глобальний характер, що підтверджується напрямками діяльності міжнародних організацій, що здійснюють інституційне забезпечення управління процесами та наслідками урбанізації. Необхідність управління процесами та наслідками урбанізації формує нові завдання перед урядом усіх без винятку країн світу. Це започатковано міжнародними інституціями, що діють у напрямі координації зусиль світової спільноти для забезпечення співіснування людства, сталого розвитку, тобто вирішення та/або мінімізації наявних глобальних проблем. Зазначене зумовлює актуальність дослідження діяльності міжнародних організацій, суб'єктів публічного управління урбанізаційними і зумовленими урбанізацією процесами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження міст здійснили В.Д. Бакуменко, П.С. Коваленко, В.С. Куйбіда й інші. Окремі аспекти функціонування міст вивчалися у працях Б.І. Адамова, В.І. Борденюка, О.І. Васильєвої, Є.Є. Ключниченка й інших. Доцільно відзначити наукові напрацювання В.Б. Авер'янова, О.Л. Валевського, О.Д. Лазора, В.Д. Полтавець, В.В. Романова, Ю.П. Сурміна щодо формування і реалізації публічної політики на місцевому рівні. Дослідженню методологічних засад сучасних міських процесів, методології управління сталим розвитком міста, пошуку шляхів забезпечення розвитку міст і агломерацій присвячені праці О.В. Балуєвої, М.А. Міненко, В.І. Бендюга, Б.М. Комариста, А.Є. Буряченко й інших. Віддаємо належне напрацюванням учених у даній сфері, однак через стрімкі тенденції урбанізації і, як наслідок, потреби управління даними процесами та процесами, зумовленими урбанізацією, питання інституційного забезпечення управління в даній сфері потребує вивчення.

Мета статті – охарактеризувати інституційне забезпечення управління урбанізаційними процесами на міжнародному та національному рівнях.

Виклад основного матеріалу. Ідентифікацію та характеристику діяльності інституцій, що забезпечують управління урбанізаційними та зумовленими урбанізацією процесами, доцільно розглянути з міжнародних інституцій, діяльність яких сфокусована на глобальних проблемах людства, розроблених уніфікованих принципів ефективного управління у відповідних сферах, формуванні світового порядку денного.

Департамент економічних та соціальних питань Секретаріату ООН є важливим ланцюгом між глобальною політикою в економічній, соціальній і екологічній сферах та національними політиками (діями), що працює у трьох взаємопов'язаних областях:

- збирає, генерує й аналізує широкий спектр економічних, соціальних і екологічних даних та інформації для перегляду державами – членами ООН на предмет аналізу світових проблем і розроблення варіантів внутрішніх політик;

- сприяє проведенню переговорів держав-членів щодо спільних напрямів дій для вирішення наявних або потенційних глобальних проблем;

- консультує уряди країн щодо шляхів та способів імплементації рішень та політик, ухвалених на самітах та конференціях ООН.

Відділ народонаселення. Відділ народонаселення Департаменту економічних та соціальних питань (далі – Відділ) забезпечує міжнародну спільноту своєчасними та доступними даними щодо кількісної та якісної характеристики населення, проводить аналіз тенденцій розвитку населення, надає результати розвитку демографічної політики окремих країн і регіонів. Із цією метою відділ проводить регулярні дослідження чисельності та характеристики населення, трьох компонентів зміни населення (народжуваність, смертність та міграція). Заснований у 1946 р., Відділ надає істотну підтримку з питань народонаселення та питань розвитку Генеральній Асамблеї ООН, Економічній та соціальній раді та Комісії з питань народонаселення та розвитку. Він також керує або бере участь у різних міжвідомчих координаційних механізмах системи Організації Об'єднаних Націй. Робота Відділу також сприяє зміцненню спроможності держав-членів контролювати тенденції розвитку населення та вирішувати наявні проблеми населення. З 1988 р. Відділ надає інформацію щодо оцінки чисельності міського та сільського населення, готує прогнозні показники чисельності та розподілу населення до 2050 р. Крім цього, надаються ретроспективні і прогнозні оцінки населення всіх міських агломерацій та всіх столиць світу.

Оцінка сучасного стану та прогнозних показників ґрунтується на інформації, що надходить від національних статистичних органів відповідно до критеріїв, які використовуються в кожній окремій країні. Джерелом для них найчастіше служать підсумки переписів населення, хоча в деяких країнах використовуються дані реєстрів населення й адміністративного обліку. Оскільки країни використовують різні критерії виділення міського населення, то документ надає коментарі та визначення міських поселень, до яких вони віднесені (міські агломерації, метрополітенські ареали або власне міста).

Світовий банк. Ще однією міжнародною інституцією, яка надає статистичні дані із процесів урбанізації, є Світовий банк. Робота Світового банку в розвитку та підтримці урбанізаційних процесів спрямована на створення стійких міст та громад, сприяє досягненню Цілі сталого розвитку № 11 «Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст і населених пунктів», цілей Світового банку щодо подолання крайньої бідності та підвищення рівня соціального розвитку.

Світовий банк інвестує в міську інфраструктуру та допомагає національним і муніципальним урядам будувати фіскальну та фінансову системи для зростання доходів та забезпечення ширшого доступу до приватного капіталу для стабільного фінансування інвестиційних потреб. Світовий банк щорічно інвестує в середньому 6 мільярдів доларів у проекти розвитку міст. Завдяки поєднанню фінансування інвестиційних проектів, позик на розробку політики та фінансування програми для результатів Світовий банк прагне допомогти містам задовольнити критичні вимоги урбанізації.

Центральне розвідувальне управління надає статистичні дані з рівня урбанізації окремих країн чи регіонів. Уся інформація викладена в “The World Factbook” [1], аналізує два основні показники, що можуть характеризувати рівень урбанізації країни.

По-перше, показник частки міського населення, який показує відсоток від загальної кількості населення. Показник визначається країною, яку досліджують. Другий показник – темп урбанізації, який описує прогнозну середню швидкість зміни міського населення за аналізований період часу. Центральне розвідувальне управління надає статистичні дані про десять найбільших міських агломерацій. Міська агломерація визначається як така, що включає місто, також його приміську зону, що лежить поза межами міста.

Інституційне забезпечення у сфері містобудування в Україні є досить розмежованим з огляду на варіативність та розподіл функцій між виконавчою, законодавчою гілками влади й іншими суб'єктами державного сектора. За різні функціональні наповнення (економічний, фізичний, культурний розвиток) відповідають різні комітети, агентства, міністерства й об'єднання.

Система інституційного забезпечення управління урбанізаційними процесами в Україні:

– у частині законодавчої гілки влади – це Верховна Рада України та її відповідні комітети: Комітет з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства; Комітет з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, функціонал яких полягає в розробленні проектів законів або поданні законодавчих пропозицій у сфері просторового розвитку, будівництва житла та містобудування загалом;

– у частині виконавчої гілки влади – це Кабінет Міністрів України та відповідні міністерства: Міністерство розвитку громад та територій України, діяльність якого полягає у формуванні та реалізації державної політики у сфері адміністративно-територіального управління та самоуправління, сфері будівництва, просторового планування та житлово-комунальних послуг; Міністерство енергетики та захисту довкілля – формування та реалізація державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічної та в межах повноважень, передбачених законом, біологічної й генетичної безпеки. Також Міністерство встановлює обмеження на використання земель та інших ресурсів; Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України – формування та реалізація державної регіональної та загальної економічної політики. Також Міністерство відповідає за моніторинг розвитку регіонів, проблемних територій України, надає адміністративну й організаційну підтримку в розробленні стратегій соціально-економічного розвитку; Міністерство культури України – формування та реалізація державної політики у сфері культури й охорони культурної спадщини, а також Міністерство інфраструктури України, діяльність якого полягає у формуванні та реалізації державної політики у сфері дорожнього господарства (переведення транспортної галузі, інфраструктури на європейський рівень), воно відповідає за розвиток і утримання об'єктів інфраструктури, використання земельних ділянок та здійснення будівництва на об'єктах інфраструктури. До окреслених суб'єктів державного управління доцільно віднести також інші центральні органи виконавчої влади, як-от: Державна архітектурно-будівельна інспекція України – діяльність у сфері надання дозволів на будівництва та надання ліцензій професійним учасникам ринку будівництва; Державна служба з питань геодезії, картографії та кадастру – діяльність за декількома напрямками: землевпорядкування; оцінка вартості та технічних характеристик земельних ділянок; забезпечення охорони навколишнього природного середовища;

– з позицій місцевих представницьких органів – це обласні та районні ради, міські ради та виконавчі комітети, до функцій яких віднесено формування та забезпечення реалізації політики на місцях з урахуванням запитів, потреб та інтересів громадян окремих територіальних одиниць;

– з позицій регіональних та місцевих виконавчих органів влади – це обласні та районні державні адміністрації, зокрема й територіальні представництва міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.

Окрім окреслених суб'єктів публічного управління, у сфері урбанізації в Україні також існують інші організації, які також є дотичними до формування та реалізації публічної політики в даній області. Одними з таких є науково-дослідні інститути, основне завдання яких – розроблення генеральних схем розвитку областей, районів, міст, а також забезпечення контролю та нагляду за їх реалізацією.

У контексті вивчення нормативно-правового механізму державного управління процесами урбанізації доцільно виділити такі нормативно-правові акти, що прямо / опосередковано регулюють урбанізаційні чи зумовлені урбанізацією процеси, характеристика яких подано в табл. 1.

Нормативно-правові акти, що прямо / опосередковано регулюють урбанізаційні чи зумовлені урбанізацією процеси

Нормативно-правовий акт	Положення, що прямо або опосередковано регулюють урбанізаційні процеси
<i>Кодекси</i>	
Цивільний кодекс України [2]	Визначає права власності, зокрема і на нерухоме майно. Регулює відносини щодо укладання угод, договорів стосовно забезпечення і виконання цих прав.
Земельний кодекс України [3]	Визначає суб'єктів і об'єкти земельних відносин. Визначає права й обов'язки кожного рівня влади у сфері регулювання земельних відносин. Визначає категорії земель за їхнім цільовим призначенням.
<i>Закони України</i>	
Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [4]	Визначає права, обов'язки та повноваження органів місцевого самоврядування у сфері управління комунальною власністю, власністю на землю, землекористування та землевпорядкування.
Закон України «Про засади державної регіональної політики» [5]	Визначає принципи та засади регіонального розвитку, завдання органів місцевого самоврядування у сфері розроблення та подальшої реалізації програм розвитку регіонів.
Закон України «Про Генеральну схему планування території України» [6]	Визначає території за зонами урбанізації, характеристику зон урбанізації.
Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» [7]	Визначає загальні терміни містобудівної діяльності, регулює весь процес будівельного проєкту, від підготовки проєктної документації до загального будівництва. Визначає загальні правила забудови міст. Основними точками опори містобудівної діяльності є: раціональна система розселення, раціональне розташування зон житлової та громадської забудови, виробничих, рекреаційних, природоохоронних та інших зон і об'єктів. Визначає обов'язковість проєктної документації та генеральних планів міст і селищ.
Закон України «Про архітектурну діяльність» [8]	Визначає основні стандарти архітектурної діяльності щодо об'єктів та споруд будь-якого призначення та власності, принципи та стандарти стосовно оформлення будь-якого виду архітектурної документації, принципи моніторингу дотримання технічних та інших стандартів.
Закон України «Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду» [9]	Визначає характеристику всіх процесів, пов'язаних із поняттям застарілого й аварійного житлового фонду, обов'язки центральних органів влади й органів місцевого самоврядування.
Закон України «Про землеустрій» [10]	Визначає обов'язки центральних органів влади та місцевого самоврядування у процесах землеустрою, визначення його пріоритетів. Встановлює природоохоронні стандарти та моніторинг їх дотримання.
Закон України «Про Державний земельний кадастр» [11]	Визначає принципи реєстрації земельних ділянок незалежно від форми власності та цільового призначення. Встановлює нормативні вимоги до публікування інформації про кожну земельну ділянку.
<i>Підзаконні акти</i>	
Постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [12]	Визначає порядок формування та функціонування громадських рад, їхні права й обов'язки. Визначає механізми проведення громадських слухань.
Указ Президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 р.» [13]	Визначає порядок моніторингу дотримання Цілей сталого розвитку України до 2030 р. Визначає впровадження дієвої системи моніторингу результатів досягнення даних Цілей.
Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України до 2030 р.» [14]	Визначає наявні проблеми та сучасний стан екології країни, конкретні цілі та завдання державної політики у сфері екології. Визначає терміни реалізації, конкретні показники й очікувані результати реалізації державної політики у сфері екології.

Система публічного управління, зважаючи на стрімкість та нестабільність урбанізаційних і зумовлених урбанізацією процесів, має гнучко реагувати на виклики, зокрема і в частині правового механізму, для запобігання потенційним та наявним ризикам, використання можливостей урбанізації, а також забезпечення сталого розвитку.

Вивчення урбанізаційної проблематики в системі публічного управління й адміністрування зумовлено сукупністю глобальних проблем, викликів та можливостей, які передусім концентруються в містах. Постійний моніторинг урбанізаційних і зумовлених урбанізацією процесів, їхнього потенціалу є основою для ухвалення ефективних публічно-управлінських рішень та дій для забезпечення дотримання прав, свобод, задоволення потреб та інтересів, а також досягнення економічного добробуту, соціального консенсусу, гарантування екологічної безпеки як у загальносвітовому масштабі, так і в межах окремих держав чи територій.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. У процесі вивчення інституційного забезпечення управління урбанізаційними процесами з позицій міжнародних та національних суб'єктів ідентифіковано міжнародні та державні інституції, обґрунтовано їхні функціональні характеристики, а також визначено нормативно-правове забезпечення регулювання урбанізаційних чи зумовлених урбанізацією процесів, що дозволило встановити невідповідність правового механізму державного управління наслідками урбанізації сучасним викликам. Уряд України нині рухається в напрямі побудови е-держави, цифровізації процесів публічного управління, надання адміністративних послуг із використанням інформаційно-комп'ютерних технологій. Це один з альтернативних варіантів вирішення урбанізаційної проблематики, однак, зважаючи на зміни, зумовлені урбанізацією, що стосуються різних сфер, досліджені процеси потребують формування та реалізації комплексної публічної політики, що, у свою чергу, зумовлює подальші наукові розвідки в даному напрямі.

Список використаних джерел:

1. The World Factbook. *Central Intelligence Agency*. 2019. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/349.html>.
2. Цивільний Кодекс України : Закон України від 20 грудня 2019 р. № 421–ІХ. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № № 40–44. Ст. 356.
3. Земельний кодекс України : Закон України від 16 січня 2020 р. № 2768–ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № № 40–44. Ст. 356.
4. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 5 лютого 2020 р. № 280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
5. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 5 лютого 2015 р. № 156–VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 13. Ст. 90. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>.
6. Про Генеральну схему планування території України : Закон України від 18 листопада 2012 р. № 3059-ІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 30. Ст. 204. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3059-14>.
7. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 12 лютого 2020 р. № 3038–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 34. Ст. 343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>.
8. Про архітектурну діяльність : Закон України від 1 грудня 2019 р. № 687–XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 31. Ст. 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14>.
9. Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду : Закон України від 1 січня 2020 р. № 525–V. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 10. Ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/525-16>.
10. Про землеустрій : Закон України від 16 січня 2020 р. № 858–IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст. 282. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>.
11. Про Державний земельний кадастр : Закон України від 16 січня 2020 р. № 3613–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 8. Ст. 61. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>.
12. Про засади державної регіональної політики : постанова Кабінету Міністрів України від 7 травня 2019 р. № 156–VIII. *Офіційний вісник України*. 2015. № 13. Ст. 90. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>.
13. Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 р. : Указ Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019>.
14. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України до 2030 р. : Закон України від 28 лютого 2019 р. № 2697–VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 16. Ст. 70.

References:

1. Central Intelligence Agency (2019), The World Factbook, URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/349.html> [Ukraine]
2. VRU, Law of Ukraine (2003), Tsyvilnyy Kodeks Ukrayiny [Law of Ukraine “The Civil Code of Ukraine”], dated December 20, 2019 № 421–IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> [Ukraine]
3. VRU, Law of Ukraine (2020), Zemelnyy kodeks Ukrayiny [Law of Ukraine “Land Code of Ukraine”], dated January 16, 2020 № 2768–III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> [Ukraine]
4. VRU, Law of Ukraine (1997), Pro mistseve samovryaduvannya v Ukrayini [Law of Ukraine “About local self-government in Ukraine”], dated February 05, 2020 № 280/97 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> [Ukraine]
5. VRU, Law of Ukraine (2015), Pro zasady derzhavnoyi rehionalnoyi polityky [Law of Ukraine “On the principles of state regional policy”], dated February 05, 2015 № 156–VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19> [Ukraine]
6. VRU, Law of Ukraine (2002), Pro Heneralnu skhemu planuvannya terytoriyi Ukrayiny [Law of Ukraine “About the General scheme of planning of the territory of Ukraine”], dated November 18, 2012 № 3059–III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3059-14> [Ukraine]

7. VRU, Law of Ukraine (2011), Pro rehulyvannya mistobudivnoyi diyalnosti [Law of Ukraine “About regulation of town-planning activity”], dated February 12, 2020 № 3038–VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17> [Ukraine]

8. VRU, Law of Ukraine (1999), Pro arkhitekturnu diyalnist [Law of Ukraine “About architectural activity”], dated December 01, 2019 № 687–XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14> [Ukraine]

9. VRU, Law of Ukraine (2007), Pro kompleksnu rekonstruktsiyu kvartaliv (mikrorayoniv) zastariloho zhytlovoho fondu [Law of Ukraine “About complex reconstruction of quarters (neighborhoods) of obsolete housing stock”], dated January 01, 2020 № 525–V URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/525-16> [Ukraine]

10. VRU, Law of Ukraine (2003), Pro zemleustriy [Law of Ukraine “About land management”], dated January 16, 2020 № 858–IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/858-15#n3>. [Ukraine]

11. VRU, Law of Ukraine (2012), Pro Derzhavnyy zemelnyy kadastr [Law of Ukraine “About the State Land Cadastre”], dated January 16, 2020 № 3613–VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17> [Ukraine]

12. KМУ, Law of Ukraine (2010), Pro zabezpechennya uchasti hromads'kosti u formuvanni ta realizatsiyi derzhavnoyi polityky [Law of Ukraine “On ensuring public participation in the formation and implementation of public policy”], dated May 07, 2019 № 996–2010-p URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>. [Ukraine]

13. Decree of the President of Ukraine, Law of Ukraine (2019), Pro tsili staloho rozvytku Ukrayiny na period do 2030 roku [Law of Ukraine “On the goals of sustainable development of Ukraine for the period up to 2030”], dated September 30, 2019 № 722/2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019> [Ukraine]

14. VRU, Law of Ukraine (2019), Pro osnovni zasady (stratehiyu derzhavnoyi ekolohichnoyi polityky Ukrayiny do 2030 roku [Law of Ukraine “On the basic principles (strategy of the state ecological policy of Ukraine till 2030”], dated February 28, 2019 № 2697–VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19> [Ukraine]